

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2020 m. spalio

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-1511-450/2020](#), sprenddamas dėl apgaulingo buhalterinės apskaitos tvarkymo kaip tyčinio bankroto požymio, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LAPt) nurodė, kad vien Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 70 straipsnio 2 dalyje numatytų požymių, tarp jų ir apgaulingai ar aplaidžiai tvarkytos buhalterinės apskaitos (JANĮ 70 straipsnio 2 dalies 4 punktą), nustatymas nėra pakankamas tyčiam bankrotui konstatuoti, jeigu nėra pagrindo manyti, kad juridinio asmens nemokumas kilo dėl sąmoningo blogo jo valdymo ir (ar) juridinio asmens vardu sudarytų sandorių, pažeidžiančių kreditorių teisės ir (ar) teisėtus interesus (JANĮ 70 straipsnio 1 dalis).

Siekiant bankrotą pripažinti tyčiniu pagal JANĮ 70 straipsnio 2 dalies 4 punktą, apgaulingas ar aplaidus buhalterinės apskaitos tvarkymas turi būti priežastiniu ryšiu susijęs ne tik su sąmoningais atsakingo asmens veiksmais, siekiant blogo juridinio asmens valdymo ir (ar) kreditorių teisės ir (ar) teisėtus interesus pažeidžiančių sandorių sudarymo, bet ir su įmonės nemokumu. Tačiau akivaizdu, kad dėl apgaulingo ar aplaidaus buhalterinės apskaitos tvarkymo ar dėl nurodytų dokumentų neišsaugojimo įrodyti šių aplinkybių priežastinį ryšį su juridinio asmens privedimu prie bankroto arba jau nemokios įmonės padėties esminio pabloginimo būtų neįmanoma, todėl LAPt padarė išvadą, jog priežastinis ryšys tarp apgaulingo ar aplaidaus buhalterinės apskaitos tvarkymo, siekiant blogai valdyti juridinį asmenį ar sudaryti kreditorių teises pažeidžiančius sandorius, ir juridinio asmens nemokumo ar nemokios padėties esminio pabloginimo neprivalo būti nustatomas siekiant JANĮ 70 straipsnio 2 dalies 4 punktą taikyti kaip tyčinį juridinio asmens bankrotą kvalifikuojantį požymį.

Šioje byloje LAPt konstatavo, kad, vadovaujantis JANĮ 70 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatomis, bankrotą pripažinti tyčiniu pakako nustatyti bent vieną JANĮ 70 straipsnio 2 dalies

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

4 punkte nustatytą aplinkybę (buhalterinės apskaitos apgaulingą ar aplaidų tvarkymą, finansinių ataskaitų rinkinių Juridinių asmenų registro tvarkytojui nepateikimą ar neteisingų tokių dokumentų pateikimą, mokesčių administratoriaus patikrinimo akte nustatytą mokesčių mokėjimo vengimą) bei tai, ar paminėtoje normoje numatyti veiksmai ir (ar) neveikimas buvo sąmoningi, siekiant blogo juridinio asmens valdymo, be kita ko, siekiant nuslėpti blogą bendrovės valdymą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1536-585/2020](#), nagrinėdamas vieną iš laikinosioms apsaugos priemonėms taikyti būtinųjų sąlygų (nesąžiningumą), LAPT pažymėjo, kad nėra pagrindo spręsti, jog bendrovės vadovo darbo užmokesčio kitimas įrodo, kad atsakovė siekia sumažinti turimą turtą. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, darbo užmokesčio kitimas (didėjimas) gali būti nulemtas ir besikeičiančios rinkos sąlygų, ekonomikos augimo, atsakovės ir jos vadovo tarpusavio įsipareigojimų pagal šalių susitarimą apimties ar kitų veiksnių, todėl šiuo konkrečiu atveju nėra pagrindo spręsti, kad atsakovės vadovo atlyginimo didinimas buvo susijęs su ketinimu sumažinti atsakovės turtą ar kitaip nesąžiningai sumažinti atsakovės galimybes atsiskaityti su kreditoriais.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1190-1120/2020](#), pasisakydamas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, LAPT nurodė, kad Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 145 straipsnio 1 dalies 6 punkte ir 10 punkte nurodytos laikinosios apsaugos priemonės nėra tapačios savaime visais atvejais. Vis dėlto nagrinėjamu atveju abiem ieškovės prašymais taikyti laikinąsias apsaugos priemones siekiama iš esmės to paties tikslo, t. y. sustabdyti išieškojimą iš ieškovės turto. Tačiau,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

apeliacinės instancijos teismo vertinimu, nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas, netenkindamas tokio ieškovės prašymo, iš esmės suabsoliutino pačios priemonės tapatumo kriterijų, nevertindamas, ar pakartotiniame ieškovės prašyme nurodyta naujų aplinkybių, patvirtinančių galimą grėsmę teismo sprendimo įvykdymui. Įstatymu nedraudžiama teikti prašymo taikyti tapačias laikinąsias apsaugos priemonės, jei teismui nurodomos pasikeitusios ar naujai paaiškėjusios faktinės aplinkybės, patvirtinančios galimą grėsmę teismo sprendimo įvykdymui.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1556-798/2020](#), nagrinėdamas klausimą dėl proceso atnaujinimo instituto taikymo nutartims dėl baudos skyrimo, LAPT nesutiko su atskirojo skundo argumentais, kad nutartis dėl baudos skyrimo gali būti laikoma įsiteisėjusiu galutiniu procesiniu dokumentu. Apelianto nurodytomis nutartimis dėl nuobaudų skyrimo ginčas (nagrinėjamu atveju – bankroto byloje keliami reikalavimai) neišsprendžiamas iš esmės, tokia nutartimi pasisakyta tik dėl tarpinio procesinio pobūdžio klausimo – ar yra pagrindas taikyti nuobaudą, ar jo nėra. Teismas išaiškino, kad apeliantas, manydamas, jog išnyko pagrindas paskirti baudą ir (ar) dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių atsirado pagrindas paskirtą baudą sumažinti, turi teisę teikti pirmosios instancijos teismui prašymą atnaujinti terminą pateikti prašymą panaikinti ar sumažinti baudą, tačiau ne reikšti prašymą atnaujinti procesą dėl tarpinio procesinio dokumento.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1168-236/2020](#), nagrinėdamas subjekto, turinčio pareigą atlyginti bylinėjimosi išlaidas byloje pagal pareikštą nepagrįstą netiesioginį ieškinį, LAPT nurodė, kad aplinkybė, jog į teismą buvo kreiptasi su netiesioginiu ieškiniu, nesudaro pagrindo

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

bylinėjimosi išlaidas priteisti ne iš ieškovų. Proceso teisės normose, kuriomis reglamentuojamas išlaidų advokato pagalbai atlyginimas, nenustatyta išimčių skirstant pagal ieškinio rūšį (tiesioginis ar netiesioginis). Vadinasi, šis klausimas turi būti sprendžiamas taikant bendrąsias taisykles dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ir paskirstymo, t. y. atsižvelgiant į tai, kas atsakingas už tokių išlaidų atsiradimą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1182-464/2020](#), spręsdamas klausimą dėl CPK 83 straipsnio 1 dalies 8 punkto taikymo, LAPT nurodė, kad faktas, jog skiriasi šalių, juridinių asmenų, teisinė forma ar aplinkybė, kad atsakovė yra pelno siekiantis juridinis asmuo, turintis turto, o apeliantė yra ne pelno bendrija, neteikia pagrindo spręsti nei apie laikinųjų apsaugos priemonių taikymo būtinybę, nei apie ekonomiško ir proporcingumo principų pažeidimą jų nepritaikius.

Civilinėje byloje Nr. e2KT-131-790/2020, spręsdamas visam pirmosios instancijos teismui pareikšto nušalinimo klausimą, LAPT pažymėjo, kad tais atvejais, kai ieškovas reikalavimą valstybei dėl žalos atlyginimo pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.272 straipsnio normas grindžia teismo, kuriam paduodamas ieškinys, ar jame dirbančių atskirų teisėjų neteisėtais (nors ir netyčiais) veiksmais, šiame teisme dirbantys teisėjai paprastai negali priimti jokių procesinių sprendimų pagal pareikštą reikalavimą. Šiuo atveju nesvarbu, ar ieškovas įrodinėja atskirų šio teismo teisėjų tyčinius veiksmus, ar jų neįrodinėja. Sprendžiant dėl tokio reikalavimo pagrįstumo, turėtų būti tiriamos su šio teismo ar jame dirbančių teisėjų galimais neteisėtais veiksmais ar neveikimu susijusios aplinkybės, nustatomos civilinės atsakomybės sąlygos.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2A-1053-881/2020](#) pareiškėja tvirtino, jog tarp šalių kilęs ginčas nenagrinėtinas arbitraže dėl to, kad ieškovė įsteigta Vilniaus miesto savivaldybės lėšomis, 100 procentų akcijų priklauso savivaldybei. Taigi ji yra savivaldybės įmonė, nepaisant to, jog pavadinime ir nėra nurodyta teisinė forma. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nurodė, kad Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (toliau – VSĮĮ) 2 straipsnyje įtvirtinta savivaldybės įmonės samprata, pagal kurią savivaldybės įmonės pavadinime turi būti jos teisinę formą nusakantys žodžiai „savivaldybės įmonė“ arba šių žodžių santrumpa „SĮ“, o savivaldybės įmonės tikslas – teikti viešąsias paslaugas, gaminti produkciją ir vykdyti kitą veiklą siekiant tenkinti viešuosius interesus (VSĮĮ 2 straipsnio 3 dalis). Nagrinėjamu atveju atsakovės teisinė forma – uždaroji akcinė bendrovė (UAB), kuri pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą (toliau – ABĮ) apibrėžiama kaip ribotos civilinės atsakomybės privatusis juridinis asmuo (ABĮ 2 straipsnio 2 dalis), todėl šiuo atveju Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta išimtis netaikoma.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1198-943/2020](#), spręsdamas trečiojo asmens patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimą ieškovei ir atsakovui sudarius taikos sutartį, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad, sprendžiant dėl poreikio atlyginti trečiojo asmens išlaidas advokato pagalbai apmokėti, turi būti įvertintas ne tik pats taikos sutarties faktas ir šalių susitarimas viena kitai neatlyginti bylinėjimosi išlaidų, bet ir trečiojo asmens patraukimo procese aplinkybės.

Teismas pažymėjo, kad ieškovės poreikį inicijuoti bylą ir atitinkamai išlaidų patyrimą lėmė atsakovo veiksmai, nuo kurių ieškovė buvo priversta ginti savo teises pareikšdama

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

ieškinį. Byloje buvo reikalaujama atlyginti eismo įvykio metu padarytą žalą – eismo įvykio metu sugadinus atsakovui V. Š. išnuomotą automobilį. Policija kaltu dėl eismo įvykio, kurio metu padaryta žala automobiliui, pripažino V. Š., vairavusį išnuomotą automobilį.

Kadangi byloje nebuvo nustatytos aplinkybės, dėl kurių ieškovės procesinis elgesys pirmosios instancijos teisme galėtų būti kvalifikuojamas kaip netinkamas, apeliacinės instancijos teismo nuomone, šalių, taip pat ir trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, atsakovo pusėje patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos.

Civilinėje byloje Nr. [e2T-89-381/2020](#), pasisakydamas dėl Hagos konvencijos dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo (toliau – Konvencija) taikymo laike, Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad Norvegijos Karalystės institucijos „NAV Family Benefits and Pensions – Child Support“ sprendimas, dėl kurio pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvos Respublikoje pareiškėja kreipėsi į Lietuvos apeliacinį teismą, buvo priimtas iki Konvencijos įsigaliojimo Lietuvoje, tačiau prašymas šį sprendimą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Lietuvos apeliaciniame teisme gautas jau galiojant Konvencijai. Atsižvelgiant į tai, nagrinėjama byla patenka į Konvencijos taikymo sritį ir joje pateiktam prašymui nagrinėti taikytina Konvencija.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1183-516/2020](#), nagrinėdamas laikinosios apsaugos priemonės – su pirkimo laimėtoju sudarytos viešojo pirkimo sutarties vykdymo sustabdymo – taikymo klausimą, LApT nurodė, kad viena iš laikinųjų apsaugos priemonių, nustatytų CPK 423⁷ straipsnio 2 dalies 5 punkte, t. y. su pirkimo laimėtoju sudarytos viešojo pirkimo sutarties vykdymo sustabdymas, gali

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

būti taikoma tik vykdant viešąjį pirkimą (pavyzdžiui, skundžiant perkančiosios organizacijos sprendimą dėl pirkimą laimėjusio tiekėjo nustatymo, ginčijant pirkimą laimėjusio tiekėjo pasiūlymo atitiktį pirkimo sąlygoms ir pan.). Šiuo atveju apeliantė ginčijo ne viešojo pirkimo procedūras, o prašė pakeisti jos su atsakove jau sudarytą ir pradėtą vykdyti rangos sutartį. LAPt vertinimu, ginčas kilo ne dėl viešojo pirkimo procedūrų, todėl CPK 423⁷ straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatytos laikinosios apsaugos priemonės netaikytinos.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1547-553/2020](#), pasisakydamas dėl įrodinėjimo naštos paskirstymo sprendžiant nemokumo bylos iškėlimo klausimą, Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad pagal JANĮ nuostatas juridinio asmens restruktūrizavimo byla gali būti keliama įmonei esant nemokiai, o pagrindinė restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlyga, leidžianti atriboti įmonės restruktūrizavimo ir bankroto procesus, yra įmonės gyvybingumas. Taigi juridinio asmens gyvybingumas yra tiek būtina restruktūrizavimo bylos iškėlimo sąlyga, tiek vienas iš restruktūrizavimo proceso tikslų – įmonės gyvybingumo išsaugojimas.

Teismas nesutiko su atskirojo skundo argumentu, kad bendrovei nekilo pareiga įrodyti savo gyvybingumo. Nepagrįstai apeliantė teigė, kad restruktūrizavimo procese, pradėtame pagal kreditoriaus pareiškimą, bendrovės gyvybingumui konstatuoti turi pakakti vien kreditoriaus valios ir jo pareiškime nurodomų argumentų, t. y. tai, kad bendrovė faktiškai veikia, nėra mokesčių įsiskolinimo, darbuotojams mokamas atlyginimas, yra gaunamos pajamos ir pats kreditorius pripažįsta bendrovę esant gyvybingą. Visų pirma, teismas, priėmęs pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo, turi teisę įpareigoti juridinio asmens dalyvius, valdymo organų narius, buhalterį, kitus atsakingus darbuotojus pateikti teismui

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

papildomus dokumentus, reikalingus juridinio asmens nemokumo bylai nagrinėti (JANĮ 20 straipsnio 1 dalies 1 punktą). Antra, teismas, nagrinėdamas pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo, turi būti aktyvus ir nustatyti visas pareiškimui nagrinėti reikšmingas aplinkybes (JANĮ 3 straipsnio 4 dalis). Pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo nagrinėjimo metu bendrovei (jos vadovui) tenka JANĮ 20 straipsnio 2 dalyje nustatytos pareigos, kurių tinkamas vykdymas reikšmingas įmonės nemokumui ir gyvybingumui vertinti. Trečia, teismas dėl sąlygų restruktūrizavimo bylos iškėlimui egzistavimo sprendžia iš šalių į bylą pateiktų įrodymų visumos, pagal savo vidinį įsitikinimą, grindžiamą visapusišku ir objektyviu visų reikšmingų bylos aplinkybių išnagrinėjimu (CPK 178 straipsnis, 185 straipsnis).

Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad vien veiklos, kuri beveik visą bendrovės gyvavimo laiką buvo nuostolinga, tęsimas nėra pakankamas pagrindas bendrovės gyvybingumui konstatuoti. Tai, kad pastaruosius keletą mėnesių bendrovės veikla buvo pelninga, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, nepakanka, kad būtų galima daryti išvadą dėl bendrovės veiklos ilgesnėje perspektyvoje gerėjimo bei galimybių vykdyti prievolės kreditoriams.

Civilinėje byloje Nr. [e2T-79-790/2020](#), sprenddamas užsienio teismo sprendimo, kuriuo nustatytas asmens gimimo Lietuvoje faktas, pripažinimo klausimą, LAPT pažymėjo, kad, vadovaujantis CPK 810 straipsnio 1 dalies 2 punktu, užsienio teismų sprendimus atsisakoma pripažinti, jeigu pagal Lietuvos Respublikos teisę ar tarptautinės sutarties nuostatas byla priskirtina išimtinai Lietuvos Respublikos ar trečiosios valstybės teismų kompetencijai. Šioje nuostatoje įtvirtinta vadinamoji netiesioginė jurisdikcija (angl. *indirect jurisdiction*), kai bylą

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

išnagrinėjusio ir teismo sprendimą priėmusio teismo kompetenciją tikrina kitos valstybės teismas, sprendžiantis užsienio teismo sprendimo pripažinimo savo valstybėje klausimą. Pagal CPK 810 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintos nuostatos prasmę tikrinama, ar nebuvo Lietuvos Respublikos ar trečiosios valstybės teismų išimtinės kompetencijos pažeidimo.

Šiuolaikinėje tarptautinėje privatinėje teisėje pripažįstama, kad klausimai, susiję su asmens teisiniu statusu ir teisine padėtimi, yra ne tarptautinės privatinės teisės, bet nacionalinės teisės reglamentavimo dalykas. Tokia išvada darytina įvertinus įvairius tarptautinę privatinę teisę ir užsienio teismų sprendimų pripažinimą reglamentuojančius tarptautinius aktus, kurie nors nagrinėjamu atveju ir netaikomi, tačiau yra aktualūs sistemiskai aiškinant CPK 789 straipsnyje nustatytas išimtinės Lietuvos Respublikos teisingumo taisykles. Antai, 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo nustatyta, kad jis netaikomas fizinių asmenų statusui arba teisnumui ir veiksniumi (1 straipsnio 2 dalies a punktas). 2019 m. liepos 2 d. Konvencijoje dėl užsienio teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (angl. *Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters*) nustatyta, kad ji netaikoma fizinių asmenų statusui ir veiksniumi (2 straipsnio 1 dalies a punktas). Taigi bylos, susijusios su fizinio asmens teisinio statuso ir (ar) veiksnio nustatymu, įprastai nepatenka į tarptautinės privatinės teisės reglamentavimo sritį. Todėl galima teigti, kad tokio pobūdžio bylose priimti teismų sprendimai priskiriami būtent išimtinai konkrečių vidaus teismų kompetencijai.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

LApT šioje byloje nustatė, kad iš pateiktų pripažinti užsienio teismo sprendimų matyti, kad jais nuspręsta dėl fizinio asmens teisinio statuso (asmens gimimo vietos ir datos, asmenų vardų, pavardžių, giminystės). Tokio pobūdžio ginčai laikytini ginčais dėl juridinę reikšmę turinčių faktų nustatymo, kurie nagrinėjami specialia CPK XXVI skyriuje reglamentuojama ypatingosios teisenos tvarka. Teismo vertinimu, tokių juridinių faktų nustatymas yra išimtinai susijęs su faktinių aplinkybių Lietuvos Respublikoje vertinimu, jo nagrinėjimui gali kilti poreikis vertinti Lietuvos Respublikoje esančius duomenis, apklausti liudytojus, nagrinėti kitas teisiškai reikšmingas aplinkybes, į bylos nagrinėjimą įtraukti ir Lietuvos Respublikos piliečius, kurie gali būti suinteresuoti tokių juridinių faktų nustatymu (CPK 443 straipsnio 3 dalis).

Taip pat žr. LApT 2020 m. spalio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. [e2T-92-381/2020](#).

Civilinėje byloje Nr. [2-1583-450/2020](#), pasisakydamas dėl termino atskirajam skundai paduoti, LApT nurodė, kad pagal CPK 338 straipsnį atskiriesiems skundams paduoti ir nagrinėti taikomos taisyklės, kuriomis reglamentuojamas procesas apeliacinės instancijos teisme. Pagal CPK 307 straipsnio 3 dalį prašymas atnaujinti praleistą apeliacinio skundo padavimo terminą negali būti paduotas, jeigu praėjo daugiau kaip trys mėnesiai nuo teismo sprendimo paskelbimo dienos (CPK 307 straipsnio 3 dalis). CPK 307 straipsnio 3 dalies nuostata yra imperatyvi, nurodytas terminas – naikinamasis, todėl jam pasibaigus išnyksta teisė paduoti apeliacinį (atskirąjį) skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo. Įstatyme nustatytas naikinamasis procesinis terminas apeliacijos teisei įgyvendinti, kuriam pasibaigus negalima spręsti klausimo dėl praleisto termino atnaujinimo. LApT, įvertinęs tai, kad apeliantas skundą dėl teismo nutarties padavė praėjus daugiau nei

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

keturiems mėnesiams po jos priėmimo, sprendė, jog pirmosios instancijos teismas neturėjo teisinio pagrindo nei spręsti skundo padavimo termino atnaujinimo klausimą, nei skundą priimti.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1318-330/2020](#), sprenddamas sprendimo vykdymo atidėjimo klausimą, LAPT nurodė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, jog sprendimo vykdymo atidėjimas nepagrįstai suteiktų atsakovei pranašumą prieš ieškovą. Šioje byloje nenustatyta, jog egzistuočių reikšmingi ir gintini atsakovės interesai, galintys nusverti ieškovo interesą, kad teismo pripažinta teisė būtų įgyvendinta nedelsiant.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1586-381/2020](#), pasisakydamas dėl taikos sutarties bankroto procese sudarymo sąlygų, LAPT pažymėjo, kad pagal JANĮ 51 straipsnio 2 dalį kreditorių susirinkimo nutarimai yra privalomi visiems kreditoriams. Tačiau privalomai vykdytini yra tik tie kreditorių susirinkimo nutarimai, kurie priimami neperžengiant kreditorių susirinkimui įstatymu priskirtos kompetencijos ribų.

Pagal JANĮ 80 straipsnio 3 dalį taikos sutartis laikoma sudaryta, jeigu ją pasirašo visi kreditoriai ir nemokumo administratorius, gavęs juridinio asmens dalyvių pritarimą. Nutartį patvirtinti taikos sutartį ir nutraukti bankroto bylą priima teismas. Nemokumo administratorius ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo taikos sutarties sudarymo dienos kreipiasi į teismą su prašymu patvirtinti taikos sutartį ir nutraukti bankroto bylą. Prie prašymo turi būti pridėta šiame įstatyme nustatyta tvarka pasirašyta taikos sutartis (JANĮ 80 straipsnio 5 dalis). Atsižvelgdamas į nurodytą teisinį reglamentavimą, LAPT padarė išvadą, kad kreditorių susirinkimo nutarimas sudaryti taikos sutartį iš esmės yra tik rekomendacinio

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

pobūdžio, tokio nutarimo nepakanka, kad taikos sutartis būtų laikoma sudaryta, nes taikos sutartis nėra laikoma sudaryta, kol jos nepasirašo visi kreditoriai ir administratorius. Be to, tokia sutartis turi būti patvirtinta teismo.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1360-943/2020](#), pasisakydamas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, LAPT nurodė, kad byloje gali būti reiškiami ne tik materialinio teisinio, bet ir procesinio teisinio pobūdžio reikalavimai, taip pat ir dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, todėl, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, susiklosčius atitinkamai procesinei situacijai laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos ir procesinio teisinio pobūdžio ieškinio reikalavimams, tarp jų ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimui, užtikrinti. Tačiau ir tuo atveju, kai siekiama laikinosiomis apsaugos priemonėmis užtikrinti būsimo (nagrinėjamoje byloje dar neįsiteisėjusio, bet palankaus atsakovui) procesinio sprendimo dalies dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo įvykdymą, tokios priemonės negali būti taikomos inertiškai. Net ir susiklosčiusioje situacijoje, kai jau priimtas atsakovui palankus pirmosios instancijos teismo sprendimas, nepaneigtas reikalavimas įrodyti antrosios laikinųjų apsaugos priemonių taikymo sąlygos – grėsmės būsimo teismo sprendimo įvykdymui – egzistavimą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1315-464/2020](#) kilo ginčo teisingumo konkrečiam teismui klausimas. Apeliantė į Vilniaus apygardos teismą kreipėsi prašydama nuostolių (negautų nuomos pajamų forma), patirtų atsakovei vienašališkai prieš terminą nutraukus negyvenamųjų patalpų nuomos sutartis, atlyginimo. Pirmosios instancijos teismas atsisakė priimti tokį apeliantės ieškinį, padaręs išvadą, kad šis ginčas yra dėl naudojimosi nekilnojamuoju daiktu, nors ir nebuvo suformuluotas reikalavimas pripažinti neteisėtum

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

patalpų nuomos sutarčių nutraukimą, todėl teisingas nuomojamo pagal sutartį nekilnojamojo daikto buvimo vietos teismui. LAPT su tokiu vertinimu nesutiko ir nurodė, kad sprendžiant bylos teisingumo klausimą esminė aplinkybė yra tai, ar ieškinio reikalavimai yra dėl daiktinių teisių (ar reiškiamas reikalavimas dėl teisės naudotis nuomojamu daiktu gynimo), ar dėl prievolinių santykių, atsiradusių nekilnojamojo daikto nuomos sutarties pagrindu. Iš pareikšto ieškinio turinio matyti, kad apeliante reikalauja atsakovei taikyti civilinės atsakomybės institutą, jo taikymą, be kita ko, grįsdama tokiais argumentais, kad atsakovė nepagrįstai vienašališkai nutraukė patalpų nuomos sutartis ir grąžino patalpas apeliantei. Šiais argumentais vien siekiama įrodyti civilinės atsakomybės taikymo būtinąsias sąlygas, bet nėra prašoma teismo imtis kokių nors veiksmų, susijusių su nutrauktų sutarčių galiojimu, nuomos teisinių santykių atkūrimu, patalpų naudojimu ar pan.

Civilinėje byloje Nr. [2-1617-381/2020](#), spręsdamas nemokumo administratoriaus sprendimo sušaukti pirmąjį kreditorių susirinkimą teisėtumo klausimą, LAPT nurodė, kad nei iki 2019 m. gruodžio 31 d. galiojusiame Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatyme, nei 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame JANĮ nenumatyta galimybė skųsti administratoriaus sprendimą sušaukti pirmąjį kreditorių susirinkimą. Materialiuosius teisinius padarinius gali sukelti ne nemokumo administratoriaus sprendimas sušaukti pirmąjį ar kitus kreditorių susirinkimus, tačiau kreditorių susirinkimuose priimti nutarimai, sukuriantys nemokumo proceso subjektams tam tikrų teisių ar pareigų. Atsižvelgdamas į nurodytus argumentus, LAPT panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį ir civilinę bylą (išskirtą iš bankroto bylos) nutraukė kaip nenagrinėtiną teisme civilinio proceso tvarka.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-1566-381/2020](#), spręsdama nemokumo bylos iškėlimo klausimą, LAPT Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nurodė, kad teisė kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo atsiranda nuo: 1) termino, skirto priverčiai įvykdyti, susitarimui dėl pagalbos sudaryti ar sprendimui bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka priimti, pabaigos; 2) kreditoriaus ar juridinio asmens pranešimo apie inicijuojamą nemokumo procesą įteikimo, jeigu anksčiau sudarytas susitarimas dėl pagalbos yra nevykdomas arba netinkamai vykdomas; 3) likvidatoriaus pranešimo apie inicijuojamą bankroto procesą kreditoriams įteikimo; 4) kreditoriaus pranešimo apie inicijuojamą bankroto procesą juridiniam asmeniui įteikimo, jeigu antstolis grąžino kreditoriui vykdomuosius dokumentus, nes juridinis asmuo neturi turto ar pajamų, iš kurių gali būti tenkinami reikalavimai (JANĮ 16 straipsnio 1 dalies 1–4 punktai).

Praėjus 3 mėnesių terminui nuo teisės kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo atsiradimo dienos, jeigu juridinis asmuo šia teise nepasinaudojo, nemokumo procesas inicijuojamas iš naujo, t. y. iš naujo taikomi pranešimo apie nemokumo proceso inicijavimą reikalavimai (JANĮ 8 straipsnio 1–2 dalys). Ši JANĮ 16 straipsnio 2 dalies nuostata yra imperatyvi. Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo projekto aiškinamajame rašte atskleidžiama nurodytos nuostatos paskirtis bei įstatymų leidėjo valia bei nurodoma, kad, praleidus JANĮ 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą terminą, privalomos ginčo sprendimo ne teismo tvarka procedūros taikomos iš naujo, siekiant teisinio tikrumo. Nustačius, kad ieškovas dėl nemokumo (bankroto) iškėlimo kreipėsi į teismą praleidęs 3 mėnesių terminą bei pakartotinai nepasinaudojęs JANĮ nustatyta privaloma ginčo sprendimo ne teisme tvarka, jo pareiškimą dėl nemokumo (bankroto) bylos bendrovei iškėlimo pagrįstai atsisakyta priimti.

Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, jog JANĮ 16 straipsnio 2 dalyje nustatytas trijų mėnesių terminas yra skirtas greitam bei ekonomiškam nemokumo bylų procesui užtikrinti, pareiškimus dėl nemokumo bylų teismui teikiantiems asmenims drausminti, kad šie laiku ir tinkamai naudotųsi ikiteismine nemokumo bylų iškėlimo procedūra ir juridinio asmens ir jo kreditorių teisės bei teisėti interesai nebūtų pažeisti. Juridinio asmens vadovui nepagrįstai laiku nesikreipus į teismą dėl nemokumo (bankroto) bylos bendrovei iškėlimo, kaip nagrinėjamu atveju, esant nustatytam teisiniam pagrindui, gali būti taikomos atsakomybės priemonės (JANĮ 13 straipsnis). Taip pat per trijų mėnesių laikotarpį finansinių sunkumų turinčios įmonės turtinė padėtis gali pasikeisti, dėl to gali keistis įmonės kreditorių nuomonė dėl pagalbos jai suteikimo ar dėl galimybės bankroto procedūrą vykdyti ne teismo tvarka.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1635-241/2020](#), pasisakydamas dėl kreditorių susirinkimo nutarimo teisėtumo, LAPT nurodė, kad bankroto proceso teisiniu reglamentavimu tiesiogiai nenumatyta atvejų, kai kreditorius turi pareigą nusišalinti nuo kreditorių susirinkime svarstomų klausimų, kuriais jis asmeniškai ir tiesiogiai suinteresuotas. Tačiau interesų konfliktas gali būti pripažintas tuo atveju, kai kreditorius, balsuodamas susirinkime, pirmiausia gina savo, kaip skolininko, interesus ir siekia išvengti skolos išieškojimo ir dėl to kreditoriaus nenusišalinimas nuo tokio nutarimo priėmimo vertinamas kaip kreditoriaus nesąžiningumas.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1490-781/2020](#), pasisakydamas dėl CPK 83 straipsnio 1 dalies 9 punkte įtvirtinto atleidimo nuo žyminio mokesčio pagrindo taikymo, LAPT nurodė, kad nuo žyminio mokesčio

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

atleidžiami ieškovai, pareiškę reikalavimus, kurių tenkinimas sukels tiesioginių teisinių padarinių bankrutuojančiai (bankrutavusiai) bendrovei, t. y. suponuos būtent šios bankrutuojančios (ar restruktūrizuojamos) bendrovės turtinės prievolės kreditoriui (ieškovui) atsiradimą.

Civilinėje byloje Nr. [e2-1488-881/2020](#), sprenddamas laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimą, LAPT pažymėjo, kad vykdomasis raštas yra vykdomasis dokumentas (CPK 587 straipsnio 1 punktą), kurį pateikus antstoliui (CPK 651 straipsnis) pradedamas priverstinis vykdymo procesas, kurio metu antstolis taiko priverstinio vykdymo priemones (CPK 624 straipsnis). Pagal CPK 658 straipsnio 2 dalį tais atvejais, kai yra pavojus, kad skolininkas gali turtą paslėpti, antstolis turi teisę, įteikęs ar išsiuntęs raginimą, areštuoti skolininko turtą. Taigi, esant duomenims, jog ieškovei išduotas vykdomasis raštas, kuris suteikia ieškovei teisę pradėti priverstinį vykdymą atsakovo atžvilgiu, poreikis spręsti laikinųjų apsaugos priemonių taikymo klausimą teisme išnyksta. Šio klausimo sprendimas priskirtas antstolio, vykdančio vykdomąjį dokumentą, kompetencijai.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, parengtos tik siekiant informuoti.

Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2020 m.